

De kindermishandelaars

Essays over kindermishandeling

Thomas Heyman

u i t g e v e r i j

SWP

De kindermishandelaars

Essays over kindermishandeling

Thomas Heyman

ISBN 978 90 8850 948 3

NUR 847

© 2019 Uitgeverij SWP Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 j°. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met Uitgeverij SWP voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen door een onderwijsinstelling van een gedeelte uit deze uitgave, in papieren vorm of digitaal, (bijvoorbeeld voor plaatsing ervan op uw digitale leeromgeving of in een reader) kunt u zich richten tot: Stichting UvO, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, Tel. 023-8700212, www.stichting-uvo.nl UvO@cedar.nl.

Ter nagedachtenis aan Frank Crouwel (1949 – 2016)
Kinderbeschermers, collega en inspirator
en Freddie Douwes (1948 – 2019)
pleegzorg maatschappelijk werkster

Wij moeten kinderen niet opvoeden,
om op ons te gaan lijken.
Het is een grotere uitdaging
kinderen te leren op
zichzelf te gaan lijken.

Inhoudsopgave

Voorwoord		11
1.	Verzet u bij voorbaat, gehoorzaam zo nodig (<i>Politiek en kindermishandeling</i>)	november 2010 13
2.	Kinderen zijn geen plegers (<i>Noem kinderporno anders</i>)	december 2010 23
3.	Ik wil niet naar de crèche (<i>Praat met kinderen en luister vooral</i>)	februari 2011 25
4.	Veiligheid voorop voorlopig nog een illusie (<i>Over veiligheid van kinderen</i>)	maart 2012 33
5.	Op Aruba (<i>Over kindermishandeling daar</i>)	april 2012 43
6.	Luisteren, leren en laten groeien (<i>Over kinderbescherming</i>)	april 2013 45
7.	Ondertussen in Syrië (<i>Getraumatiseerde kinderen</i>)	oktober 2013 47
8.	Stotteren (<i>Over herstel van kindermishandeling</i>)	november 2013 49
9.	Over schoonheid en troost (<i>Over oorlogsgeweld en kindermisbruik</i>)	januari 2014 52
10.	Jeugdwet door Eerste Kamer, neem een hond (<i>Over de derde jeugdwet in 15 jaar</i>)	februari 2014 54

11.	Daar en hier (<i>Is kindermishandeling plaatsgebonden?</i>)	maart 2014	56
12.	Knokploeg (<i>Over complexe scheidingen</i>)	april 2014	58
13.	De ontvoering uit Amsterdam (<i>Over kinderontvoering en ethiek</i>)	mei 2014	60
14.	Regie (<i>Over verwaarlozing en alcoholisme</i>)	augustus 2014	63
15.	Schaduwbaby's (<i>Over fatale kinderdoding</i>)	september 2014	65
16.	Schaduwkinderen (<i>Een Rotterdamse casus</i>)	september 2014	68
17.	Pesten (<i>Over horizontale en verticale kindermishandeling</i>)	oktober 2014	71
18.	Aksie (<i>Over jeugdhulp op het gemeentehuis</i>)	november 2014	75
19.	Een casus uit het jaar nul (<i>Over vaderschap</i>)	december 2014	77
20.	2015 (<i>Vooruitzicht stand van kindermishandeling</i>)	januari 2015	79
21.	In memoriam (<i>Twee casus</i>)	februari 2015	81
22.	Wartaal (<i>Over de 3e Kinderrechtenmonitor</i>)	maart 2015	83

23.	1G1P1R (Over één gezin, één plan)	mei 2015	86
24.	Kindwaardig (Over kindereuthanasie)	juni 2015	91
25.	Playertaks (Kosten voor verwekkers)	oktober 2015	94
26.	Bloemen en pistolen (Effect aanslag in Parijs op kinderen)	november 2015	97
27.	Monddood (Over vertrek kinderombudsman)	februari 2016	99
28.	Activistisch, te (Over de functie van kinderombudsman)	maart 2016	101
29.	Kroniek van een onaangekondigde dood (Casus in Rotterdam)	mei 2016	104
30.	'Dat kan ik ook' (Over kwakzalverij in de jeugdzorg)	september 2016	111
31.	Opvoedgeld (Over de opvoedcursus)	oktober 2016	114
32.	Kwetsbaar (Over onderzoeken van de Inspecties)	november 2016	117
33.	Het-niet-thuis-gevoel (Over gevolgen anoniem donorschap)	maart 2017	120
34.	De kindermishandelaars (Over verantwoordelijkheid)	oktober 2017	123

35.	Nemen en geven (<i>Over regeerakkoord Rutte III</i>)	november 2017	130
36.	Nederland, haar kinderen en IS (<i>Over kinderen in IS-kampen</i>)	juni 2019	127
37.	Klaar met leven (<i>Over de dood van Noa Pothoven</i>)	juli 2019	132
38.	Meisje van acht		135
	Nawoord		137

Voorwoord

‘De Kindermishandelaars’ is bedoeld om jonge mensen, leerlingen van het VO, studenten MBO/HBO, beginnend aan te sporen tot kritisch beroepsmatig handelen en voor wie kan, durft en wil tot actie. Actie om secundaire schade – aangericht door overheidsmaatregelen in de jeugdzorg, vaak van beknibbelende tot fors bezuinigende aard – te voorkomen.

Ten tweede wil het boek extra kwetsbare kinderen een stem geven. Een stem die gehoord wordt wanneer het kind zich onveilig en gekwetst voelt. Een stem die invloed heeft op de behandeling van schadeherstel en een stem die politici maant de landelijke aanpak van alle geweld achter de voordeur een hogere politieke prioriteit te geven dan nu het geval is. Liefst zonder marktwerking.

Het kan ook opgevat worden als een kijkje in de geschiedenis van de aanpak van kindermishandeling op organisatie-, gemeente- en politiek niveau.

‘De kindermishandelaars’ is geschreven uit een diepgewortelde verontwaardiging. Over kinderdodingen die voorkomen hadden kunnen worden, aantallen mishandelde kinderen die niet dalen en over wachtlijsten. Over marktwerking die ondeskundig en onethisch handelen in de hand werkt en overbodige concurrentie tussen jeugdzorginstellingen. Over inspectierapporten die papieren tijgers blijken te zijn.

Het is een aanklacht tegen het vermarkten van fysieke en psychische zorg voor kinderen. Maar ook een pleidooi voor een meer effectieve besteding van geld, wat betekent dat minder geld vloeit naar administratie, de aanstelling van bestuurslieden en beleidsmakers die uit andere beroepen en werksoorten komen en bestuurlijk geharrewar over offertes en aanbestedingen. Meer geld kan naar het primaire proces.

Het kan niet zo zijn dat in een land als Nederland nog altijd meer dan 120.000 kinderen mishandeld worden, en dat dit getal de afgelopen tien

jaar eerder gestegen is dan gedaald. Het kan niet zo zijn dat de aantallen diagnoses van ADHD en autisme toenemen zonder dat gedacht wordt in termen van een epidemie, oorzaak (gamen, nachtbraken?) en gevolg. Het kan evenmin zo zijn dat nog altijd kinderen die onder de toezicht staan van jeugd beschermende en/of GGZ instanties zwaar mishandeld en soms vermoord worden.

Thomas Heyman

1

Verzet u bij voorbaat, gehoorzaam zo nodig¹

Het begrip kindermishandeling' staat welgeteld 1 (één) keer in het regeerakkoord van Rutte I. Voor het eerst in de geschiedenis opgenomen in het akkoord van het kabinet Balkenende I stond er destijds in april 2002:

'Er komt verbetering van preventie en repressie van kindermishandeling en van zedendelicten ten aanzien van kinderen.'

Nu staat er zowel in het regeer- als gedoogakkoord:

'Er komt een meldcode voor cultureel bepaald huiselijk geweld en kindermishandeling.'

Gelet op hoe vaak het begrip 'dierenmishandeling' voorkomt, zou men kunnen concluderen dat de zorg voor dieren 5 (zegge vijf) keer belangrijker wordt geacht dan de ontwikkeling van kinderen. Zienswijze is dat 500 zogenoemde 'animalcops' door gericht dierenmishandeling op te sporen ook op kindermishandeling uit zullen komen! Dat is namelijk wetenschappelijk onderzocht. Zij zullen de samenleving ongeveer 20 miljoen euro per jaar kosten. In dit essay stel ik vijf thema's aan de orde om mijn bezorgdheid over de aanpak van kindermishandeling toe te lichten en doe ik twee suggesties voor een slagvaardige tegenbeweging.

¹ Lijfspreuk van Thomas van Aquino. Het eerste Rutte-kabinet zat van 14 oktober 2010 tot 5 november 2012.

1 Suggestieve taal

Ik zal de zin uit ‘Rutte I’ ontleiden. ‘Er’ is vaag en roept vragen op als wanneer en door wie. ‘Komt’ is ook vaag. Gesuggereerd wordt dat iets nabij is. Echter, iets kan wel gebracht of gemaakt worden maar kan nooit komen.

‘Een meldcode’ suggereert dat het hier over een thema van groot moreel gehalte gaat. Iedere zichzelf respecterende beroepsgroep hanteert immers een code van ethisch verantwoorde ‘does en don’ts’. Aan melden kleeft de bijbetekenis dat het gaat om te rapporteren gedrag dat niet door de beugel kan. En kennelijk zijn cultureel bepaald huiselijk geweld en kindermishandeling dingen die niet door de beugel kunnen.

Het woordje ‘en’ tussen beide begrippen suggereert twee dingen: gaat het om een meldcode voor kindermishandeling en een andere meldcode voor genoemd huiselijk geweld of het gaat om cultureel bepaald huiselijk geweld en cultureel bepaalde kindermishandeling. Dat laatste is aannemelijk omdat er **niet** staat: ‘Er **komen** meldcodes voor...’.

‘Cultureel bepaald’ suggereert dat huiselijk geweld, laat staan kindermishandeling niet in onze [spreek dit uit op de toon waarop Jack Wouterse in die ene reclame ‘óns bier’ zegt] cultuur, maar alleen bij andere, ons vreemde culturen voorkomt. En dat het wel heel ernstig gesteld is met cultureel bepaald huiselijk geweld en kindermishandeling gezien het feit dat bewindslieden zich gaan buigen over een meldcode.

Kan ik bij ‘cultuur’ aan de ‘Friese’ cultuur denken of de ‘plattelandscultuur’?

Waar ik meer aan had gehad om mij minder zorgen te maken, was een duidelijke zin met concrete informatie. Een zin als:

‘De regering zal alles in het werk stellen om de aanpak van kindermishandeling en geweld in huis vóór 1 januari 2012 duidelijk en in een samenhangende structuur te laten organiseren. Daartoe zal zij een commissie van experts in het leven roepen bestaande uit... en onder leiding van prof. M. de Winter.’

Ik denk aan laatstgenoemde omdat hij verstand heeft van kinderpaticipatie en opvoedkunde.² Klare taal, daar heb ik echt behoefte aan omdat ik bang wordt van hetgeen genoemde zinsnede suggereert en wat die suggestie in de samenleving teweeg kan brengen.

Lees maar goed: er staat niet wat er staat en toch lijkt het er wel te staan. Er staat niet dat allochtonen zich schuldig maken aan huiselijk geweld en kindermishandeling en dat beroepskrachten als politiemensen en hulpverleners het moeten melden wanneer *die lui, die anderen* dat doen. En er staat ook niet dat in Nederland door autochtonen geen huiselijk geweld wordt gepleegd, noch dat zij zich aan kindermishandeling schuldig maken. En toch blijft die indruk bij mij achter. De kiem van een splijtzwam is gelegd als ik niet oppas.

2 Stille opheffing

Het programmaministerie Jeugd & Gezin is opgeheven. Wanneer ik minister Rouvoet schreef, kreeg ik keurig antwoord in brieven met daarop het logo van VWS of Justitie, tegenwoordig Veiligheid & Justitie. Dat vond ik op zich al geen goed teken. Ging men wel echt voor het ministerie of was het een project in zichzelf, zoals alle andere waarmee kinderen en adolescenten worden zoet gehouden dan wel afgescheept?

De gebrekkige media-aandacht bij het verdwijnen is evenmin een teken dat goede zorg voor de ontwikkeling van kinderen op nummer 1 staat van de politieke agenda en zodoende media-aandacht genereert.

Is er nu nergens een kritisch journalist te vinden, die uitzoekt waarom zo'n belangrijk ministerie is opgeheven of is het onderwerp niet glamerous en sexy genoeg?

² M. de Winter, 'Kinderen als medeburgers, kinder- en jeugdparticipatie als maatschappelijk opvoedingsperspectief' Tijdstroom, Uitgeverij De – Paperback – januari 1995 tevens Comenius voordracht 2007